

Gospodar in gospođinja

LETO 1935

1. AVGUSTA

ŠTEV. 31

V prevdarek

Doba, ko zori jesensko in zimsko sadje se bliža. Prav posebno mislimo tu na jesenska in zimska jabolka; kajti to je tisto sadno plemo, ki gre še dandanes kolikortoliko dobro v denar doma in v tujini. Jabolka so vsaj za nekatere kraje naše banovine najvažnejša izvozna roba. Letošnja sadna letina sicer ni najboljša, vendar pa utegne biti vsaj srednja. Najbolje kažejo vprav jabolka, katerih bo za izvoz iz naše banovine par tisoč vagonov. Merodajni činitelji, kakor pristojna ministerstva, trgovska zbornica, privilegirana izvozna družba, zveza sadnih trgovcev, Kmetijska družba in razne druge gospodarske organizacije se resno prizadevajo, da bi se pravočasno vse ukrenilo, kar izvoz sadja pospešuje in odstrani, kar ga ovira. Ne smemo namreč pozabiti, da je dandanes vsakršen izvoz v tuje države družan z mnogimi, večsah nepremagljivimi težkočami, ker vsaka država skuša izhajati z lastnimi pridelki. Zaradi tega so tudi plačilne težkoče in druge ovire silno velike. Vendar pa je od te strani vse preskrbljeno, da se bo glede izvoza naših jabolk doseglo, kar se ob sedanji vsesplošni gospodarski stiski sploh doseči da.

Važno vprašanje pa je, če se pridelovalci zavedajo, da je treba tudi od njihove strani marsikaj ukreniti, ako hočejo, da se bo izvoz sponesel in da bodo imeli od njega posamezniki in skupno državno gospodarstvo čim večje koristi. Vsak sadjar, ki ima sadje za prodaj, zlasti za izvoz v tujo državo, naj pred vsem pomni, kar je bilo že neštetokrat povedano, da je za izvoz sposobno samo sadje, ki je zlasti na sunaj popolnoma brez napake. Minuli so najbrže za vedno tisti lepi časi, ko je sadjar v jeseni jabolka otreasal, vse skupaj pograbil in oddal sadnim prekupcem, ki so to robo zbirali in oddajali trgovcem. Ti so jo brez vsa

pomislov nasuli v vagone in odposlali brez vsake ovire v tujino pred vsem za mošt. Dandanes so razmere popolnoma drugačne. V beret gre same namizno sadje, torej zrelo, dobro razvito, dotični sorti primerno barvano in brez vsake, bodisi po ujmah ali zajedavcih ali s slabim ravnanjem povzročene napake ali poškodbe.

Letos imamo vobče zelo suho, marsikje mnogo presuho poletje. Sadje bo zaradi tega v splošnem bolj drobno, toda utegne biti bolj zdravo in brez raznih poškodb. Kdor je pa sadno drevje ob pravem času in pravilno obdeloval s preizkušenimi in priporočenimi sredstvi, ima pričakovati še celo zdrav pridelek. Sedaj se glede tega ne da kaj prida izpremeniti. Na končen razvoj bi vplivali le še z izdatnim zalivanjem. Kjer je to mogoče, zlasti kjer se da napeljati voda tako, da se zemljišča zasajena z drevjem po potrebi temeljito namočiijo, naj se prilika izkoristi. Na ta način dosežemo nepričakovane uspehe zlasti glede debelosti sadja. Sonca letošnjemu pridelku ne manjka, zato bo tudi lepo barvan.

Zavijač, to je tisti metulj, ki povzroča črvivost sadja, naredi večsah na jabolkih in hruškah, zlasti na jesen veliko škodo, ker drugi zarod pokvari že skoro zrelo sadje. To škodo precej zanesljivo vsaj deloma preprečimo, ako skrbno pobiramo in sežigamo vse odpadlo sadje. Ko je že bolj razvito, ga lahko krmimo prašičem, ki jim je v pravo zdravilo. Mnogo zavijačnih ličink (črvov) drugega rodu tudi polovimo, ako nastavimo po deblih »pasti« iz slame, lesne volne ali iz valovite lepenke. Seveda je treba te »pasti« konce julija ali do srede avgusta pobrati z debel, pregledati in ako najdemo v njih bube, sežgati.

Pa še nekaj ja, na kar moramo ob

tej priliki opozoriti naše sadjarje. Zalostna resnica je namreč, da se pri nas pokvari mnogo lepega sadja pri spravljajanju. Dokler je sadje na drevesu, je dokaj čedno in opravičeno se veselimo lepega dohodka. Toda gorje! Ko je sad na tleh, je marsikje pri kraju vse veselje. Kar ni pokvarjeno od narave, pokvari jo pa pri spravljajanju z lahkomišelnim, včasih celo z zanikarnim ravnanjem. Iz mnogoletnega opazovanja lahko trdim, da se na ta način zavrnejo milijoni, ki bi se lahko rešili s prav majhnim trudom. Ne zamerimo preprostem sadjarju, ki poln skrbi in preobložen z delom, opusti v sadovnjaku to ali ono delo, ki bi bilo sicer potrebno, vendar ni absolutno nujno. Vse obsodbe je pa vreden, kdor se noče toliko potruditi, da bi dar božji, ki je srečno dozorel, tako spravil z drevesa, da bi se ne pokvaril. Zlasti pa še v sedanjih časih, ko je na kmetih tako trda za vsak denar in bi morali še prav posebno gledati, da se po neotrebnem ne uniči niti trohica kakor-

šnegakoli pridelka, je lahkomišelnost ravnanje pri spravljajanju sadja še večja nespamet. Še sedaj se dobe sadjarji, ki si nikakor ne dajo dopovedati, da je treba vsaj vse namizno sadje najskrbneje obrati in še potem, ko je na tleh prav previdno prekladati, prenašati in prevažati. Niso redki tudi taki, ki najžlahtnejše sadje iz gole trme in starokopitnosti otresejo, prodajo pa za obrano. To je sleparija, ki zasluži najstrožjo kazen. Po tem kako ljudje sadje spravljajo zanesljivo lahko presojamo napredek v sadjarstvu in splošno stopnjo kulture. Kdor sadnega pridelka toliko ne ceni, da bi ga obtrgal, ga ni vreden. Žalibog, da smo v tem oziru še daleč za drugimi pokrajinami. Če že ne moremo v splošni kulturi sadnega drevja slediti drugim naprednejšim narodom, posnemajmo jih vsaj v pravilnem spravljajanju sadnega pridelka.

Nekatera najvažnejša pravila pri spravljajanju sadja pa pozneje. H.

Naprava vejnikov ali frodolja za krmo

Letošnja nenavadna suša grozi naši živinoreji hujše kot vojna in marsikateri gospodar se že pripravlja, da bo odprodal toliko živine, kolikor je ne bo mogel prizimiti. Umen kmet namreč dobro ve, kako bo izhajal s pridelano krmo in rajši odstrani iz hleva kak rep, nego da bi vsa njegova živina stradala. Če pa priženo na sejma veliko živine, ji bo cena padla in s tem bo še bolj ogrožen obstoj naših kmetij. Treba je torej resnega preudarka, kako temu od pomoči, saj je avgusta meseca še vedno čas izpopolniti zaloge krme.

Iz travnikov ni veliko več pričakovati, ker je vročina požgala ne samo travo, ampak po prvi košnji celo njene korenine. Obrniti se moramo na tista zemljišča, na katerih je še kaj zelenja, ki v normalnih letih prihaja manj v poštev za pridobivanje krme: to so predvsem gozdovi in z grmičjem obrasla tla. V tem imamo zlasti na jasah še mnogo gozdne trave, ki je kot krma sicer manj vredna, vendar nam bo letos mnogo zalegla, ko ne bo boljšega. Pokositi jo pa moramo čimprej, dokler je še v cvetju, kajti čim mlajša,

nežnejša je, tem redilnejša. To travo posušimo in dobimo še dovolj dobro seno.

Še več in še tečnejšo krmo nam nudi listje gozdnega drevja, če je pravilno in ob pravem času spravljeno: to so vejniki ali frodolj. Kjer goje ovce ali koze, tam itak pripravljajo vejnike vsako leto, ker je znano, da drobnica to listje rajši obira nego seno. Toda tudi za govejo živino je ta krma primerna, četudi more služiti le kot pridatek v silo. Kakor je pa drobnica manj občutljiva za vejnike, kdaj in kako so nabrani, tako moramo pri govedi izbirati le čim boljše.

Katero drevje je za primerno za napravo vejnikov? Vejnike pridobivamo lahko iz vsakega grmovja in listnatega drevja, vendar je nekatero listje boljše, drugo slabše. Najbolj tečno je listje bele jelše, dalje lipe, topola, brešta, divje črešnje, javorja in jesena; nekoliko težje prebavljivo je ono vrbe, akacije, divjega kostanja, hrasta, bukke in breze. Nikakor pa ni priporočljiva črna jelša. Sicer pa velja načelo, da je klestiti tisto drevje in

grmovje, ki je najbolj pri roki in kate-rega je najmanj škoda. Zlasti na zane-marjenih travnikih, pašnikih in v mla-dih gozdovih je mnogo drevja in grmovja, ki zasenčuje travo, oziroma ovira ostalo drevje pri rasti, je torej potrebno, da ga odstranimo. Zlasti večji gozdni posestniki bi morali ponu-diti revnejšim živinorejcem take gozd-ne nasade, da jih očistijo in si napra-vijo frodlja. To bi koristilo obojim.

Tudi v tistih mladih nasadih, kjer hočemo vzgojiti črn igličast gozd, je razno listnato drevje in grmovje, ki je naravnost potrebno, da se ga izseka in s tem omogoči razvoj smrekam, jel-kam, borom. Tu si lahko pridobimo mnogo listnate krme. Pri čiščenju goz-dov in zarastlih pašnikov je paziti, da v vejnik ne povežemo praproti, ki za krmo ni primerna. Poganjkov z mladim in krepko razvitim listjem nam največ daje nizki gozd. Koristno je tudi obsekovati drevje ob cestah in mejah, kakor tudi uporabljati za vej-nike vse vejevje, ki ga v istem času kjerkoli naklestimo.

Kdaj začenemo napravljati vejnike? — Živini tekne listje tem bolj, čim mlajše je. Toda, če bi vejice sekali pre-zgodaj, bi dobili premalo krme; zato je treba počakati tako dolgo, dokler mla-dike dobro odrastejo, kar se zgodi ve-činoma koncem julija. Živinorejci do-bro vedo, da je najboljši frodelj tisti, ki je nabran koncem julija, začetkom avgusta, ker je listje tedaj še najbolj nežno in lahko prebavljivo. S klešče-njem drevja za vejnike pričnemo torej že koncem julija. Čas za to delo je pa še vedno ves avgust, četudi ima listje proti koncu nekoliko manj redilnih snovi, zato se pa pridobi na množini krme ter je škoda na drevju manjša. V gorskih legah seveda, kjer je vege-tacija bolj pozna, je frodelj dober celo do septembra.

Kako pa napravimo vejnike? — Ve-jevje navedenega listnatega drevja in grmovja nasečemo ali oklestimo v pri-bližni debelini svinčnika z zelenimi listi vred, povežemo v butare in po-sušimo na zraku. Najbolje je klestiti proti večeru, ker tedaj so listi še naj-bolj polni redilnih snovi. Frodelj su-šimo tako, da ostane posušeno listje ze-leno; zato ne sme biti ne na prehudem soncu, pa tudi dež ga ne sme močiti.

Sonce ni koristno, ker listje prehitro osuši, zato prerado odpade; dež pa tudi ne, ker izluži iz njega redilne snovi. Najbolje je postaviti butare na kozolce ali okrog dela dreves ali v stavke, da se polagoma suše. V šestih do osmih dneh so suhe. Med tem časom jih par-krat obrnemo; kar je bilo znotraj, pri-de nazven, da ne začne listje plesniti. Potem spravimo butare v skedenj ali v kope na prostem, pri čem pazimo, da listje preveč ne odpada.

Pri pokladanju vejnikov pozimi moramo postopati previdno. Omenili smo že, da se ti navadno rabijo za drobnico, le v sušnih dobah za delno nadomestilo za seno in slamo pri go-vedi in konjih. Tudi pri molznih kra-vah je učinek ugoden, saj dosega njih hranilna vrednost skoro travniško se-no. Dognano je namreč, da vsebuje po-vprečno 125 do 130 kg posušenega listja (odštevši veje) toliko hranilnih snovi, kolikor jih ima 100 kg sena. Toda pre-bavljivost listja je manjša kot ona sena in to tem bolj, čim starejše je listje. S starostjo se množi tudi vsebi-na čreslovine. Ta vpliva dobro v ma-lih množinah, v prevelikih pa preveč zapira. Največjo tečnost ima frodelj napravljen v sočnih toplih dneh proti večeru, najmanj pa oni, naklesten v jutranjih urah. Tečnost pa ni samo v listih, temveč tudi v šibju in vejicah, največ pa v očesih. Dobro vejevje je tudi brez listov bolj redilno kakor sla-ma, da, celo bolj kakor slabo seno. Vzlic vsem tem dobrim lastnostim je sma-trati frodelj le kot pridatek k krmi za govedo.

Natančni krmilni poskusi, ki jih je pred leti izvedel na kmetijski šoli v St. Jurju pok. ravnatelj I. Belle, so do-gnali sledeče: Prva skupina goveje ži-vine, ki je dobivala polovico sena in polovico slame, je izkazala v 14 dneh prirastek na teži od 24 kg; druga sku-pina pa, ki so ji namesto slame pokla-dali isto težo vejnika, pa 33 kg. Prira-stek na teži druge skupine je torej presegel onega prve skupine za 9 kg; torej je v tem primeru bil vejnik bolj redilen nego slama. Iz tega torej sledi, da je frodelj prav primerno nadome-stilo za suho klajo zlasti v sušnih letih kakor je letošnje; zato naj bi naši kme-čki gospodarji to čimbolj izkoristili, saj je po naših gozdih, logih, mejah

ftd. še polno brezpotrebne plevela, ki bo prav dobro služil za pridobivanje te vrste krme. Z njo se bodo živinorejci ubranili na eni strani brezpotrebne odprodaje živine, na drugi pa nakupovanja drage krme, ki bi gospodarstvo

še bolj obremenil. Torej živinorejci! Pripravite si čim več vejnikov za zimo, ker boste z njimi lažje prezimili živino, istočasno pa očistili zanemarjeno zemljišče. L.

Pripravite ansilažne jame za okisanje krme

Otave letos ne bo in tudi jesenska paša bo pičila. To se sliši tožiti večino kmetov, ki jim skrb za prehrano živine belí glavo. Ponekod so se letos zganile celo oblasti, ki so izdale dovoljenje za sekanje drv v državnih gozdovih za napravo vejnikov za zimo. Tudi naš živinorejec si jih bo napravil, kjer bo le mogel, saj mu ne bo preostalo drugega, če krme iz travnikov ne bo. Vendar so vejniki le pomoč v sili, ki živini zaležejo le toliko, da jo ohranijo pri življenju, koristijo pa le malo. Kmet mora obračati pozornost tudi na druge naprave, ki mu nudijo boljše, tečnejšo krmo. In tu je v prvi vrsti ansilaža — okisana krma, ki je izvrstno krmilo, še boljše kot zelena trava.

Za napravo ansilaže pa mora imeti primeren prostor ravnotako kakor ima sodčke za kisanje zelja in repe. V začetku so gradili visoke stolpe iz železobetona in celo iz jekla, v katerih so okisavali — stlačili zeleno krmo. Ti so pa bili predragi, zato jih je lahko postavil samo kak veleposestnik, ki ima 100 ali še več glav živine v hlevu. Avstrijski Korošci in Štajerci, ki imajo lesa več kot dovolj, so si začeli graditi take silose iz lesa in so mnogo ceneje izhajali kot pri gradbi s cementom. Tudi naša Gorenjska in zapadna Štajerska bi s takimi stavbami lahko dobro izhajala. Ne pa ostala Slovenija, ki ima primeroma malo lesa. Tudi tu se da postaviti cenena ansilažna jama iz betona, ki primeroma malo stane in vendar prav dobro služi svojemu namenu zlasti na naših malih kmetijah, ki imajo 5—10 glav živine.

Navadna betonska jama za okisanje krme se da čisto priprosto napraviti in tedaj ne stane mnogo, zlasti ako gošpodar s svojimi ljudmi zraven dela oziroma jo morda sam napravi. Delo z betonom ni tako težko in se ga lahko

vsakdo v kratkem nauči, če le parkrat zraven dela in ve za sestavo primerne zmesi iz peska in cementa. Taka jama se najrajši postavi pod kako streho, skedenj, podvoz ali slično, toda tako, da je s poti. Globoka je kvečjemu en meter v zemlji in približno en meter iz zemlje; široka do dva metra, dolga pa poljubno po množini vsebine. Sicer se pa naj ravna po razpoložljivem prostoru in je lahko globlja in višja. Čim višja je plast okisane krme na enem prostoru, tem bolje se okisa in tem manj se kvari.

Pri zgradbi take jame pa moramo paziti, da nima v notranjosti nikakih ostrih kotov, kajti v njih se da krma težko stlačiti; tja prihaja navadno zrak in kvari klajo. Najboljše je vse kote s cementom zaokrožiti. Najidealnejše je seveda, če tako jamo napravimo popolnoma okroglo. Če pa to ni mogoče, tedaj moramo kote odstraniti. Sedaj v poletnem času, ko je žetev in mlačev končana, je najprimernejši čas za napravo nasilažnih jam, ker se te hitro suše in pokažejo do uporabe kakor razpoke, ki jih potem lahko popravimo.

Kakšno vrsto krme pa okisamo? Za okisanje je primerna vsaka vrst zelene krme, če le ni preveč cvenela, mora torej biti dovolj sočna. Dobra je trava, detelja, listi pese, repe, korenja, zelja, zlasti zelena koruza, celo kake tečne plevelne rastline, žito, ajda, sploh vse zelenje, ki se drugače polaga živini. Če jeseni ne moremo otave ali strnišča posušiti, tedaj nam okisanje pride zelo prav, ker ohranimo v njej vse redilne snovi, ki bi jih drugače dež izpral. Ko spravljamo korenstvo in zelje, imamo naenkrat mnogo zelenega listja, ki ga ne moremo takoj pokrmčiti. Pri sušenju pa izgubi to mnogo redilnih snovi in je v suhem stanju slabo nadomestilo

za zeleno klajo. Če ga pa okisamo, tedaj ohrani v sebi vse dobre lastnosti zelene krme. Enako je tudi z ostalim zelenjem. Najbolje je seveda, če moremo istočasno okisati vse navedene vrste zelenja, ki so nam na razpolago tako, da jih zmešamo skupaj. Travo, deteljo, liste korenstva, plevel nalagamo celo, medtem ko koruzo in druge večje rastline razrežemo na slamoreznici na tako dolge kose kot slamo in seno pri rezanci. To drobljenje ima namen, da se krma pri nalaganju lažje vleže, napolni vse prostore, ne ostane med njo nikakih praznin in ne zraka ter se da lažje tlačiti.

Kako pa okisamo krmo? — Ko imamo ansilazno jamo pripravljeno in je tudi zelena krma tu, tedaj obložimo dno in stene jame s plastjo slame. Najboljša je seveda ovsena slama, ki da tudi dobro klajo. Po tem naložimo na

njo plast zelenja, ter ga dobro steptamo; potem pride druga plast in zopet jo stlačimo itd. do vrha. Kjer imamo manjše jame, ki jih naenkrat v enem ali dveh dneh napolnimo, tam nalagamo vso površino jame naenkrat. Pri večjih, zlasti dolgih jamah si pa razdelimo prostor na več oddelkov, ki vsakega zase napolnimo. Pri nalaganju je to važno, da je zelenje povsod enakomerno naloženo in da so zlasti kotji dobro stlačeni, kajti preprečiti moramo, da ne pride zrak do krme. Ko je jama polna, naložimo in stlačimo krmo še v obliki strehe. Potem jo pokrijemo s slamo in naložimo po vrhu zemljo, ki jo tudi dobro stlačimo. Da bo pritisk močnejši, naložimo po vrhu še kamenja. Tako napravljena ansilaza se skisa nekako v šestih tednih, čaka pa lahko celo leto za krmljenje. L.

V KRALJESTVU GOSPODINJE

Okopavajte in plejte!

Blagodejni dež je večji del Slovenije namočil in s tem odgnal marsikatero skrb težko preizkušenega poljedelca in živinorejca. Res je sicer, da večjidel krompirja ne bo mogoče rešiti, ker ga je suša prezgodaj stisnila, toda strniščne setve so ohranjene in obvarovane pred uničenjem. Vzlic temu jih ne smemo zanemarjati, če hočemo jeseni spraviti domov bogate pridelke. Vročina in suša še nista popolnoma odstranjeni, ampak pred seboj imamo še ves avgust in september, ki marsikatero leto stisnejo pozne pridelke. Zato moramo že v naprej poskrbeti, da ohranimo v zemlji vlago.

Predvsem moramo skrbeti, da so njive čiste plevla, kajti plevel suši zemljo in krade rastlinam hrano, svetlobo in prostor. Čim manj plevla je na njivi, tem manj trpijo rastline po suši, tem bolje se razvijajo. To je dobro znano vsakemu kmetu, žal pa marsikateri zanemarija plevel, vsled česar spravlja le pičel pridelek. Zlasti čez poletje morajo biti njive čiste plevla, potem bo veselje spravljati sadež pod streho.

Drugo je okopavanje. Zemlja mora

biti vedno rahla, če naj obdrži v sebi vlago. Pogrešeno je naziranje, da se okopana zemlja suši. Suha postane le zgornja plast, do kamor sega zrak, medtem ko je notranja plast vlažna in ostane vlažna tudi ob najhujši vročini. Z okopavanjem namreč preprečimo dostop talne vlage na vrh zemlje, kjer jo sonce izsuši. To je vzrok, zakaj so okopane rastline še vedno bolj sveže nego neokopane. Tam, kjer so okopavine: koruza, krompir, pesa, zelje, korenje posejane v vrstah, je okopavanje z vprežnim okopalnikom lahko in ceno. Drugod moramo pač to delo vršiti z roko, kar sicer oskrbovanje podraži, vendar je boljše kot slab pridelek. Načelo pri okopavinah bodi: zemlja rahla in čista, pa bo tudi pridelek zadovoljiv. L.

Razpis natečaja

Zavod za zdravstveno zaščito mater in otrok v Ljubljani razpisuje natečaj za vzgojiteljice in otroške negovalke v prvi vrsti negovalke dojenčkov in malih otrok.

Tečaj se deli v dve skupini:

Prva skupina gojenk se sprejema s štirimi razredi z prav dobrim uspehom dovršene ljudske šole. Vežbale se bodo

za vzgojiteljice in negovalke v zasebnih rodbinah.

Druga skupina gojenk se sprejema z vsaj dvema razredoma meščanske šole, zaželjena je cela meščanska šola ali tej enaka šola. Te gojenke se bodo izobraževale za vzgojiteljice in negovalke v zasebnih rodbinah, kakor tudi v dečjih domovih, zavetiščih itd.

Tečaj se prične 9. septembra 1935. Prošnje za sprejem je vložiti do 22. avgusta.

Prošnji je priložiti:

1. Krstni ali rojstni list, da je prosilka stara 18 do 28 let.

2. Biti mora jugoslovanska državljanka.

3. Nравstveno izpričevalo.

4. Šolska izpričevala.

Prošnje je kolekovati z 5 Din in Din 20.— za rešitev prošnje.

V obeh skupinah se šolajo gojenke 12 mesecev in polagajo na koncu leta izpit. Obe skupini obiskujeta od vodstva določena praktična in teoretična predavanja.

Gojenke so notranje in plačajo mesečno Din 500.— za vso oskrbo in stanovanje v zavodu, kar je za šolanje velike koristi.

Zunanje gojenke se sprejemajo v izrednih slučajih in plačujejo mesečno Din 100.— za šolnino. Od šolnine ne more biti oproščena nobena gojenka.

V službi mora nositi gojenka predpisano uradno obleko.

Državni zavod za zdravstveno zaščito mater in dece v Ljubljani.

KUHINJA

Vranične rezine za juho. Najprej izstrgam vranico. Posebej mešam kosček surovega masla, mu pridenem izstrgano vranico, odšavim z nožem konico popra, malo osolim, primešam drobno zrezanega peteršilja ter s to mešanico namažem žemljine rezine ali kolesčke iz belega kruha. Namažem precej na debelo, ocvrem na zelo razbeljeni masti, stresem v skledo ter naližem na rezine vroče juho.

Stročji fižol s kisló smetano. Fižol na koncih obrežem, potegnem z njega obkrajne nitke, ga zrežem na poševne kosčke ter skuham v slani vodi. Pazim posebno nato, da mi fižol prav hitro

zavre, ker hitro zavretje pospeši hitro kuhanje. Mehek fižol stresem na bledorumenó prežganje, ki sem ga napravila iz žlice masti in žlice moke, odšavila s čebulo, s strtim česnom in drobno zrezanim peteršiljem. Nato ga zalijem z juho ali kropom in pustim dobro prevreti. Nazadnje mu primešam par žlice kisle smetane in nožem konico popra.

Fižolovi zrezki. Za te zrezke rabim tri stvari, in sicer: en četrt kg stročjega fižola, eno majhno glavo zelja ali ohrovtá in četrt litra zelenega graha. Te zelenjave skuham vsako zase. Kuhané stresem na rešeto, da se odcede. Odcejeno zelenjad drobno sesekljám, pridenem enó jajce, dve žlici kisle smetane, ščep popra, malo sesekljanega zelenega peteršilja, tri pesti drobtin in primerno soli. Ko je dobro zmešano, oblikujem okrogle ploščice, ki jih po obeh straneh posujem z drobtinami ter spečem na masti. Na mizo jih dam kot samostojno jed s kakoršnokoli solato ali s krompirjem v paradižnikovi omaki.

Nov krompir. Naberem bolj drobne krompirja, ga ostrgam, dobro operem ter skuham v slani vodi. Slani vodi pridenem vejico peteršilja, vejico marajona, vejico šatraja in malo kumna. Kuhan krompir odcedim in stresem na razbeljeno mast, v kateri sem zarumenila drobno zrezano čebulo in pridejala sesekljanega zelenega peteršilja. Krompir denem v pečico. Ko je na eni strani zarumenel, ga obrnem, da se še na drugi strani lepo speče. S takim krompirjem ozaljšám meso, tako, da ga po eni strani obložim, na drugo stran pa naložim kupčke zelja, ohrovtá ali graha, karfijole ali kar imam tedaj pripravljenega kot prikuho.

Orehovi obročki. Štirinajst dkg orehov stolčem z enim beljakom. Iz enega beljaka napravim sneg, pridenem stolčene orehe in še štirinajst dkg sladkorja. Desko potresem s stolčnim sladkorjem ter oblikujem iz tega testa obročke, katere spečem v pečici.

V krščansko hišo
krščanski časopis

GOSPODARSKE VESTI

ŽIVINA

g Ptujski prašičji sejem 21. julija. Sejem v sredo je bil s prašiči slabo založen in je znašal dovoz le 165 rilcev; še slabša je bila kupčija, ker se je prodalo le 34 glav. Povprečne cene za kg žive teže so bile naslednje: pršutarji 4—5.75 Din, plemenski prašiči 4—4.50 Din, pujski 6—12 tednov stari so po kakovosti dosegli cene od 50 do 90 Din za komad.

g Mariborski prašičji sejem 26. julija. Tudi ta sejem je bil slab. Prašičrejšci so pripeljali naprodaj 165 prašičev, kupei so jih pa kupili le 56 kosov. Cene so bile naslednje: mladi prašiči 5—6 tednov stari po 45—60 Din eden, 7—9 tednov stari 80—90 Din, 3—4 mesece stari 100—150 Din, 5—7 mesecev 180 do 200 Din, 8—10 mesecev 250—300 Din, 1 leto stari 380—480 Din. Živa teža kilogram 4—5 Din, mrtva teža 7.50—9.50 Din za kilogram.

g Padanje cen goveji živini. Iz raznih krajev podeželja prihajajo vesti o padanju cen živine. Zaradi hude vročine in suše ne pričakujejo kmetje nikake otave, ker so travniki popolnoma rjavi. Tudi pašniki so ponekod požgani. Zato silijo z živino na sejme in se je hočejo rešiti za vsako ceno. Zato pa tudi cene tako padajo, da grozi kmetom največja škoda, če si ne bodo priskrbeli zasilne krme za zimo: zeleno koruzo, vejnike, gozdno travo in slično klajo.

DENAR

g Ljubljanska borza. Na ljubljanski borzi v zadnjem tednu ni bilo veliko prometa in tudi ne posebnih sprememb. Edino italijanska lira je par dni zelo padala, toda vlada je takoj posredovala v Curihu in dvignila svojo valuto zopet na prejšnjo višino. Koliko časa bo to italijanska vlada tudi vzdržala, ni znano. Angleški listi pišejo, da namerava znižati vrednost italijanske lire za 40 odstotkov, kar seveda italijanski listi demantirajo. — V prostem prometu so se kupčevale nekatere inozemske valute po sledečih cenah: angleški funt 235 Din, avstrijski

šiling 8.80 Din, španska pezeta 5.80 Din, grški boni 34 para. — Uradni tečaji na ljubljanski borzi so bili: Angleški funt 216.85 Din, ameriški dolar 43.50 Din, holandski goldinar 29.48 Din, nemška marka 17.57 Din, švicarski frank 14.28 Din, belgijski belga 7.42 Din, italijanska lira 3.58 Din, francoski frank 2.89 Din, češka krona 1.82 Din.

CENE

g Žitno tržišče. Dovozi na žitna tržišča so slabi, pa še tako je zelo malo sklepov, ker se kupei še ne morejo odločiti do nakupov; čakajo namreč na delovanje Prizada, ki namerava v prihodnjem mesecu začeti z nakupi in tedaj ustanoviti cene, ki se bodo gotovo izpremenile. Tudi v koruzi ni živahne kupčije, ker so dovozi slabi. Izvažajo se trenutno koruza v Avstrijo, in sicer največ na Stajersko. — Kolikor je razvidno iz tržnih poročil iz Vojvodine, beležijo tamkaj naslednje cene za 100 kilogramov: Ječmen bački in sremski novi 64 kg težak po 84—86 Din, sopoladanski ječmen 67—68 kg težak po 110—115 Din, baranjski celo 115—120 Din; koruza bačka in sremska 77—78 Din, moka št. 8 po 86—90 Din, otrobi bački 75—77 Din, fižol bački 140—150 Din. Ostale cene so neizpremenjene.

g Dobičkanosnost pšenice iz Novega Sada. Kmetijski krogi iz okolice Novega Sada so objavili cenitev proizvodnih stroškov lastne pšenice. Dohodki iz enega orala (nekaj nad polovico hektarja) so znašali: za 7 stotov pšenice po 115—805 Din, za slamo in pleve 210 Din; skupno torej 1.015 Din. Toda te cene veljajo le za najboljše vrste pšenice; na mnogih krajih je pridelek še manjši. — Stroški so pa preračunani takole: jesensko oranje 1 dan z 1 parom konj 60 Din, 100 kg semena 100 Din, setev in branjanje 50 Din, košnja 90 Din, mlačva 70 Din, 4 odstotne obresti za 1 oral zemlje 280 Din, za živi in za mrtvi inventar 40 Din, davki 240 Din, skupno torej 930 Din. Torej bi preostalo poljedelcu 85 Din kot skupni dohodek enega orala zemlje.

g Hmeljsko tržišče. Iz češkega Zateca poročajo, da tamkaj cene hmelju nara-

ščajo. Lansko blago se prodaja že po 1675—1725 Kč za 50 kg, t. j. 60—62 Din kilogram. Zaloge lanskega prideleka so tako majhne, da bodo komaj zadostovale do novega pridelka. Stanje rastline se je poslabšalo radi trajne suše. — Naš lanski savinjski pridelek hmelja ceni trvdka Barth na 21.600 stotov, pridelek leta 1933 pa na 23.900 stotov; vojvodinski pridelek pa na 21.200 stotov, leta 1933 pa na 8200 stotov. Svetovni pridelek je cenjen na 1.161.500 za 1934 in 1.038.700 stotov za 1933. leto. (Stoti so tu mišljeni po 50 kg, ker se hmelj navadno baše v vreče po 50 kg.)

PRAVNI NASVETI

Izvrševanje kuluka z vozom. L. I. L. — Do sedaj ste vedno odslužili kuluk z ročnim delom. Letos pa zahteva občina, da ga morate odslužiti z vozom. Ker imate samo vole, vprašate, če lahko zahteva občina odslužitev kuluka z volovsko vprego. — Lahko zahteva občina odslužitev kuluka z vprego. Po pravilniku o uporabi ljudskega dela morajo priti zavezanci za ljudsko delo, ki imajo tovarno vozilo na poziv oblasti na delo s posebnim vozilom in porabno vprežno živino. Od navadnega vozila se računa ena dnina za tri delovne dneve. Ako ne morete ali ne želite osebno ali z vprego na delo, se morete odkupiti in plačati odkupnino.

Težave kmetijskega posestnika, ki ima denar v hranilnici. I. K. — Bratu morate izplačati njegov delež, vendar ne morete dvigniti denarja, ki ga imate naloženega v hranilnici. Radi bi vedeli, če bi mogli na kakšen način svoj denar v hranilnici iztirjati. — Hranilnica, o kateri pišete, je članica ene izmed združenih zvez. Okrog 140 takih hranilnic je potom združenih zvez prosilo ministrstvo za odlog plačil in je predložilo načrt, po katerem nameravajo izplačevati vloge. Če je tudi vaša hranilnica med temi, boste zvedeli, kako mora izplačevati vloge, ko bo odplačevalni načrt od ministrstva odobren in objavljen. Vi se plačilu svojega dolga ne morete uspešno upirati s tem, da tudi vam hranilnica ne izplača vloge.

Jamstvo za davek. V. K. — Leta 1930 ste kupili eno parcelo. Zvedeli ste, da

je prodajalka dolžna na davku od leta 1929. Ljudje vam pripovedujejo, da boste zemljo zgubili. Ali je to res? — Po davčnem zakonu zemlja jamči za davek (zemljarino), če ni davek starejši od treh let. Če ste že leta 1930 parcelo prepisali na sebe, ste gotovo vi plačevali davek od te parcele in je torej vaša bojazen, da bi parcelo izgubili radi prodajalkinih dolgov, odveč. Drugo pa je seveda, ako ste parcelo kupili z vknjiženimi dolgovi.

Izvrševanje obrti brez dovoljenja. J. Z. P. — Po obrtnem zakonu ni dovoljeno izvrševati obrt brez pooblastitve ali dovolitve. Ako kljub temu izvršujete obrt, vas obrtna oblast lahko kaznuje. Sklicevanje na bedo vam ne bo pomagalo. Če nimate po zakonu predpisane usposobljenosti za izvrševanje obrti, ne boste dobili dovoljenja. Kar se tiče davka, vam moremo svetovati, le to, da se v vsakem slučaju pravočasno pritožite in prosite za znižanje, ako mislite, da so vas previsoko obdavčili.

Spor s cestarjem radi trave. H. V. — Pred tremi leti vam je cestni odbor vzel svet pred hišo, ne da bi vam kaj plačal zanj, češ, da se bo cesta razširila. Nato ste še vaeeno kosili dve leti travo na tem svetu in zato nekaj plačevali cestarju. Letos pa niste hoteli ničesar več plačati, ker je zemljišče vaše in ste kosili na svojem. Sedaj vam cestar preti z orožniki itd. Radi bi pojasnila. — Ne razumemo, kako ste mogli plačevati travo, ako ste jo res kosili na svojem svetu. Če je svet še vedno vaš, je tudi trava vaša in pač nihče ne more zahtevati, da bi na svojem zemljišču morali travo kupovati. Morda pa stvar ni takšna, kakor jo vi opisujete. Mogoče tisti svet pripada k cesti. Povprašajte pri cestni upravi (pri cestnem odboru), zakaj si cestar lasti travo, če je svet vaš. Mogoče boste tam dobili zadovoljivo pojasnilo. — Če se rabi zasebno zemljišče za graditev ali razširitev ceste in ga lastnik noče prodati, ga mu sme oblastvo vzeti, t. j. razlastiti, vendar proti primerni odškodnini.

Ometanje dimnikov. V. P. Z. — Po pravilniku, ki ga je izdala banska uprava, morate dimnikarju pustiti ometi dimnik. Računati sme dimnikar po predpisanem ceniku, ki vam ga mora na zahtevo pokazati.